

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-30>

УДК 314.72

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА СТАТИСТИКА ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

ANALYSIS OF SOCIAL SECURITY AND STATISTICS ON INTERNALLY DISPLACED PERSONS IN UKRAINE

Поляріна Єлизавета Сергіївна

аспірант,

Донбаська державна машинобудівна академія

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0272-6214>

Акімова Олена Володимирівна

доктор економічних наук, доцент,

Донбаська державна машинобудівна академія

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8098-1790>

Poliarina Yelyzaveta, Akimova Olena

Donbas State Engineering Academy

Соціальне забезпечення є інструментом регулювання життя з передбаченим рівнем послуг та ресурсів вкладенням. Прагнучи стати членом європейського співтовариства, держава повинна усвідомлювати необхідність зміни пріоритетів політики соціального забезпечення. У статті розкриваються питання адаптації, інтеграції та механізм покращення системи соціального забезпечення громадян, які живуть у статусі внутрішньо переміщених осіб. В статті проаналізовано вітчизняний досвід забезпечення соціальної сфери. В дослідженні обґрунтовується механізм фінансування соціального захисту та соціального забезпечення. Розглянуто особливості фінансування соціальної сфери на стосовно надання ВПО житлової допомоги у грошовій формі. Проведено статистичний огляд коднів внутрішнього переміщення в межах України, що дало змогу наочно відобразити карти внутрішнього переміщення на території України.

Ключові слова: соціальне забезпечення, статистика, внутрішньо переміщені особи, інтеграція, причинно-наслідкова діаграма, правові норми.

Социальное обеспечение является инструментом регулирования жизни с предусмотренным уровнем услуг и ресурс-вложением. Стремясь стать членом европейского сообщества, государство должно осознавать необходимость смены приоритетов политики социального обеспечения. В статье раскрываются вопросы адаптации, интеграции и механизма улучшения системы социального обеспечения граждан, живущих в статусе внутренне перемещенных лиц. В статье проанализирован отечественный опыт обеспечения социальной сферы. В исследовании обосновывается механизм финансирования социальной защиты и социального обеспечения. Рассмотрены особенности финансирования социальной сферы на предоставление ВПЛ жилищной помощи в денежной форме. Проведен статистический обзор границ внутреннего перемещения в пределах Украины, что позволило наглядно отразить карты внутреннего перемещения на территории Украины.

Ключевые слова: социальное обеспечение, статистика, внутренне перемещенные лица, интеграция, причинно-следственная диаграмма, правовые нормы.

Since the beginning of the occupation of the Crimean peninsula and the armed conflict in the Donetsk and Luhansk regions, Ukraine has faced the greatest humanitarian crisis in its history – internal forced displacement. Social security is a tool for regulating life with a predicted level of services and resource investment. In an effort to become a member of the European community, the state should be aware of the need to change the priorities of social security policy. The article reveals the issues of adaptation, integration and the mechanism of improving the social security system of citizens living in the status of internally displaced persons. The article analyzes the domestic experience of ensuring the social sphere. The study substantiates the mechanism of financing social protection and social security. The peculiarities of financing the social sphere for the provision of housing assistance in cash to IDPs are considered. A statistical survey of internal movement codons within Ukraine was conducted, which made it possible to

clearly display maps of internal movement on the territory of Ukraine. Emphasis is placed on the fact that social protection directly depends on the social law adopted in the state. Social security needs serious modernization, especially in its functional manifestations, which should be more clearly aimed at bringing social development in Ukraine closer to European standards in the face of the obvious need to increase the efficiency of budgetary instruments in order to prevent disorder of public funding social programs. The high level of public demand for active social policy requires the government to take active steps to achieve the goals of social protection and the development of social security. The need to develop modern approaches to the modernization of social policy in the field of social security is becoming urgent. The study proposes a statistical method that aims to solve a wide range of problems, including design, organizational, technological, economic, social and others. Understanding the main factors allows for a deeper understanding of the process of integration and improved access to public services and to develop measures that will significantly improve both the process itself and the functioning of the social security system as a whole.

Keywords: social security, statistics, internally displaced persons, integration, causal diagram, legal norms.

Постановка проблеми. Система соціального захисту у країнах колишнього СРСР була спрямована на надання допомоги та послуг людям похилого віку, інвалідам та сім'ям з дітьми. Побудова цієї системи була за принципом «страхування без внесків». Ресурси склалися за рахунок платежів підприємств і коштів державного бюджету. Після проголошення незалежності в Україні впроваджується система соціального страхування, що фінансується за рахунок обов'язкових страхових внесків. Завдяки цьому підвищилась роль роботодавців і працівників, державні соціальні фонди відокремлені від державного бюджету. Соціальні виплати і послуги, що фінансуються з державного бюджету, мають перелік державних соціальних програм: соціальну допомогу (допомога сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, на дітей-інвалідів); пільги ветеранам війни, праці, постраждалим від Чорнобильської катастрофи, окремих професій; житлові субсидії покриття житлово-комунальних послуг, послуги для самотніх інвалідів. Питання забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб протягом останніх семи років залишається одним із найважливіших та найскладнішим в українському суспільстві, оскільки факт внутрішнього переміщення становить показник 1 473 650 осіб [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтуючись на теоретико-правовому дослідженні природи застосування норм права соціального захисту, аналізу його сутності та визначення ознак, Орловським О. Я. [2] розкрито основні ознаки правозастосування у сфері соціального захисту, розглядаючи право соціального забезпечення як самостійну галузь у національній правовій системі України Яковлевою Г. О. [4] досліджено теоретичні підходи до тлумачення таких понять, як «право», «правова система», «соціальне забезпечення» та «право соціального забезпечення», доведено, що в умовах сьогодення право соціального забезпечення є однією з ключових галузей

права, оскільки його норми спрямовані на реалізацію одного з найважливіших конституційних прав людини – соціальне забезпечення. Махортовим Ю. О., Телічко Н. А. [1] розглянуто негативні наслідки соціально-економічних трансформацій в управлінні системою соціального захисту в Україні під впливом сучасних міжнародних економічних відносин і визначення шляхів їх усунення.

Звернувши увагу на соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні з 2014 року, проблематика не втрачає актуальності.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає: у статистичному огляді теренів внутрішнього переміщення в межах України, теоретичному аналізу та вибору статистичного методу для покращення доступу до публічних послуг; проведенні аналізу соціального забезпечення в контексті визначення покращення правових норм, які охоплюють категорії населення ВПО: особи працездатного віку, діти до 18 років, особи не працездатного віку, особи з інвалідністю, дослідити метод права у галузі соціального забезпечення.

Виклад основного матеріалу. На території Донеччини, підконтрольній українській владі, концентрується найбільша кількість ВПО (рис. 1). За словами співрозмовників [5, с. 7], вибір області для тимчасового перебування ґрунтувався на наявності у цьому регіоні родичів або друзів. І хоча люди обговорювали плани переїзду заздалегідь, їхні розповіді свідчили про паніку та поспішність. Переселенці брали з собою лише найважливіші документи, деякий одяг та необхідні ліки. Деякі зізналися, що не брали багато речей, аби не привертати до себе уваги великим багажем. Люди боялися, що збройні формування можуть завадити їм виїхати або конфіскують залишені ними квартири.

Щодо теренів внутрішнього переміщення в межах України (рис. 2), Західна Україна – Львівська область, Івано-Франківська область, Тернопільська область приймає

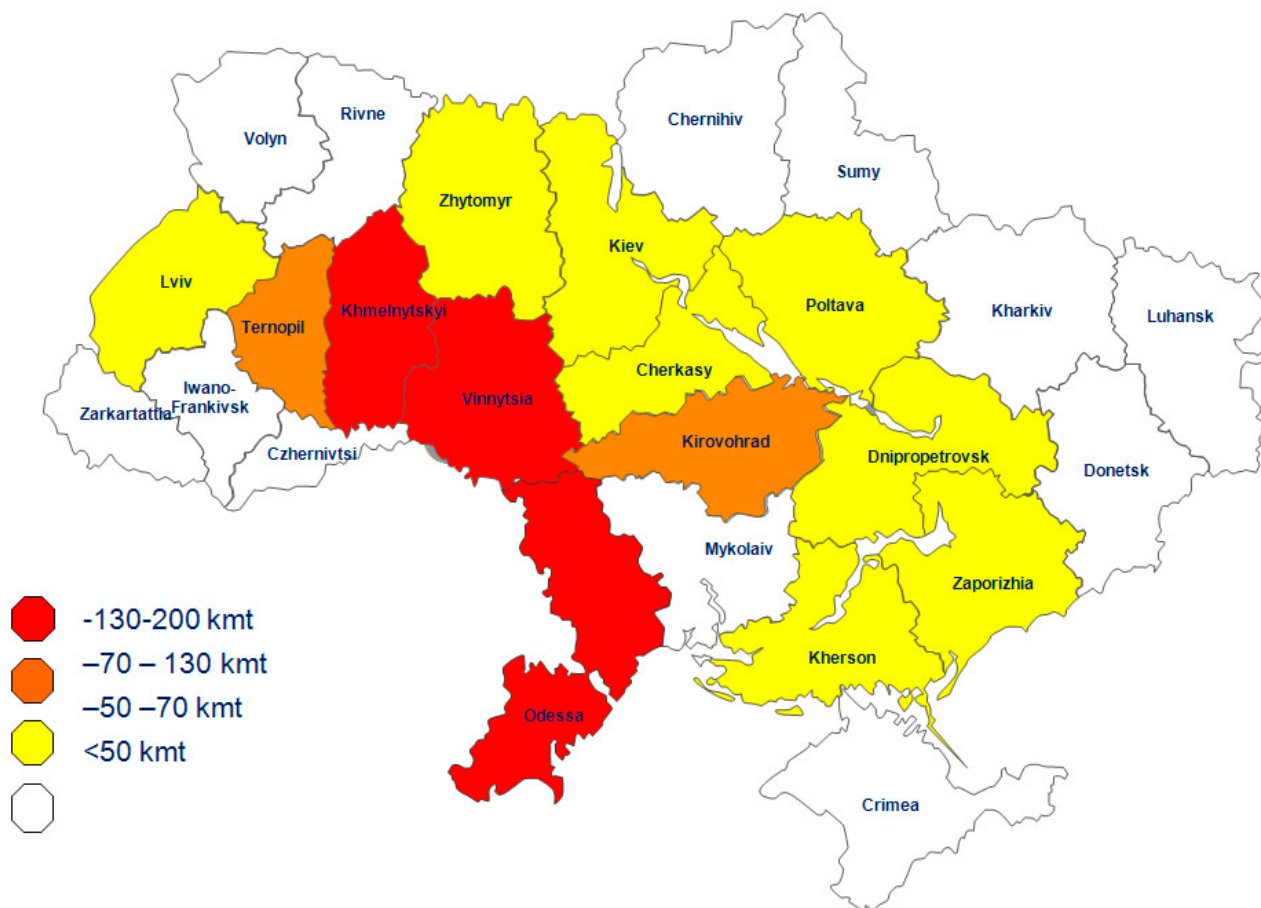

Рис. 1. Карта внутрішнього переміщення на території України за обласним розподілом
Джерело: розроблено авторами за [8]

Рис. 2. Карта внутрішнього переміщення на території України за територіальним походженням
Джерело: розроблено авторами за [8]

загалом 17 440 осіб. Досить часто термін Західна Україна [6] послуговується і для означення територій 7 областей – 3 галицьких, а також Волинської області, Рівненської області, Чернівецької області і Закарпатської області, кількісна оцінка ВПО в означених 4 областях досягає 11 985 осіб.

Поділля: Винницька та Хмельницька області мають на території 17 927 ВПО.

Київ та Київська область приймає 233 972 осіб. Житомирське Полісся приймає 7099 осіб.

Лівобережжя [7] сучасні Чернігівська область, Полтавська область, приймає загальну кількість 30 065 осіб. На Сумщині проживає 11 254 осіб. У центрі 17 405 осіб проживає в Кіровоградській та Черкаській областях.

Південний регіон України приймає 62 387 осіб, до складу якого входять Херсонська, Одеська, Миколаївська області.

У Східній Україні з переліком областей: Дніпропетровська область, Донецька область, Запорізька область, Луганська область, Харківська область, проживає 1 064 116 ВПО.

Основою суспільних відносин, які визначають предмет права соціального забезпечення, є пенсійні відносини та відносини із надання допомоги та соціальних послуг [4].

Суми пенсій, які не одержані внутрішньо переміщеними особами за період до місяця їх відновлення, обліковуються територіальними управліннями Пенсійного фонду України. Починаючи з 2022 року щомісяця дані суми виплачуватимуться у розмірі прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб, визначеного на 1 січня відповідного року, за окремою бюджетною програмою за рахунок коштів державного бюджету України на відповідний рік [12].

На рис. 1 показано, що більшість ВПО за обласним розподілом проживає в Донецькій області, тому доцільно провести аналіз переміщення по містам на території Донецької області (табл. 1).

На рис. 1 показано, що меншість ВПО за обласним розподілом проживає в Тернопільській області, тому доцільно провести аналіз переміщення по містам на території Тернопільської області (табл. 2).

Існує більш ніж десяти статистичних методів, на нашу думку, причинно-наслідкова діаграма для аналізу джерел виникнення основних проблем ВПО з посиланням на вплив проблеми більш ніж повною мірою являє собою можливість виявити ключові взаємозв'язки між різними факторами та

більш достеменно зрозуміти досліджуваний процес, а також сприяти визначенню головних чинників, які спричиняють найзначніший внесок до проблеми, що розглядається, та попереджає або усуває їх дії. Причинно-наслідкова діаграма [14] діаграма Ісікави – розроблена у 1943 році і одержала назву «риб'ячий кістяк» або «риб'яча кістка» широко використовується не тільки в Японії [16].

Структура у вигляді «ялинки», в якій проблемна характеристика якості є стовбуром, а основні фактори (матеріали, методи, персонал, машини), які спричиняють проблему, подані у вигляді стрілок, які розташовані під нахилом від стовбура. Діаграма дозволяє виявити і систематизувати різні фактори й умови, що впливають на досліджувану проблему. З її допомогою можна вирішувати широкий спектр завдань, у тому числі конструкторські, організаційні, технологічні, економічні, соціальні та інші.

Значна кількість ВПО, що зареєстрована у Донецькій та Луганській областях, насправді проживають на окупованих територіях. Статус переселенця потрібен для отримання української пенсії.

До наступу адаптивного карантину та режиму надзвичайної ситуації люди перетинали пункти в'їзду/виїзду лінії розмежування, постійно стикались з проблемами через необхідність підтвердження статусу та збереження виплат: проходять верифікацію у відділеннях українських банків, для чого необхідно перетинати лінію розмежування.

На державному рівні розроблено проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб і впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2023 року.

Згідно Стратегії, буде прийнята Регіональна програма підтримки та інтеграції внутрішньо переміщених осіб на 2021–2023 роки.

Підтримка ВПО продовжиться з урахуванням накопиченого досвіду підвищення соціальних стандартів життя, враховуючи стратегічні напрями вищезазначеної Стратегії.

Станом на 01.11.2021 виплата пенсії здійснюється понад 18 тис. ВПО. Середньомісячний розмір пенсії становить 5356,55 грн.

Уряд продовжує системно удосконалювати та спрощувати отримання публічних послуг відповідно до порядку надання щомісячної адресної допомоги для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг відбулися наступні зміни:

Таблиця 1

Статистика ВПО за розподілом на території Донецької області

№ з/п	Назва району / міста	Особи	Сім'ї	Працездатні	Діти	Особи з інвалідністю	Пенсіонери
1	Центральний р-н м. Маріуполь	30422	24340	5284	5214	1180	12826
2	Кальміуський р-н м. Маріуполь	20426	16902	2737	3141	812	11585
3	Лівобережний р-н м. Маріуполь	32727	27659	5967	4091	1352	19651
4	Приморський р-н м. Маріуполь	15376	13153	3671	1623	787	8787
5	м. Бахмут	19376	17399	3161	1605	531	13479
6	м. Торецьк	7852	6209	2197	1311	316	3769
7	м. Добропілля	7393	6430	341	824	248	4740
8	м. Дружківка	11286	9759	1782	1367	396	7408
9	м. Костянтинівка	23801	20696	3843	2588	1161	15354
10	м. Краматорськ	48868	40093	12735	7323	885	27219
11	м. Покровськ	16017	13793	2116	1904	315	9601
12	м. Селидове	16726	14795	1854	1751	443	11376
13	м. Слов'янськ	41234	36081	7016	3799	1935	27819
14	Олександрівський р-н	3374	2797	204	498	60	2166
15	Бахмутський р-н	7861	6488	1822	1120	239	4520
16	Великоновосілівський р-н	13637	11142	1930	1766	549	8620
17	Волноваський р-н	54283	46311	1777	6890	1567	35546
18	Нікольський р-н	12638	11767	673	801	432	10249
19	Костянтинівський р-н	3552	3306	197	194	63	2980
20	Покровський р-н	4942	4438	353	411	75	3777
21	м. Лиман	23689	19130	1121	3405	1079	13819
22	Мар'їнський р-н	21355	18445	3680	2228	893	13213
23	Слов'янський р-н	11101	9927	1306	814	448	8208
24	Ясинуватський р-н	7310	6119	3175	931	199	2 950
25	Добропільський р-н	473	389	135	65	35	237
26	Мангушський р-н	14453	12222	1648	1906	314	9517
27	м. Мирноград	16661	14166	1506	1800	635	11257
28	м. Авдіївка	5032	4034	536	811	289	2340
29	м. Вугледар	9745	8409	1834	1093	308	6210
30	м. Новогродівка	9154	7427	665	1428	282	5952
	Всього	510764	433826	75266	62702	17828	315175

Джерело: узагальнено авторами за [9]

представник сім'ї може подати заяву про призначення грошової допомоги на наступний шестимісячний строк у разі відсутності змін, що впливають на її призначення, або заяву про припинення виплати грошової допомоги через Портал Дія. Зазначені заяви можуть бути подані через Портал Дія уповноваженим представником сім'ї, який пройшов автенти-

фікацію з використанням інтегрованої системи автентифікації, електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, або інших засобів електронної ідентифікації, які дають змогу однозначно встановити особу заявника. У разі відсутності персональних даних уповноваженого представника сім'ї або членів його сім'ї в Єди-

Таблиця 2

Статистика ВПО за розподілом на території Тернопільської області

№ з/п	Назва району / міста	Особи	Сім'ї	Працездатні	Діти	Особи з інвалідністю	Пенсіонери
1	Бережанський р-н	57	36	21	19	2	14
2	Борщівський р-н	100	65	36	26	10	22
3	Бучацький р-н	49	41	20	4	3	22
4	Гусятинський р-н	62	37	17	15	0	22
5	Заліщицький р-н	84	51	30	25	6	23
6	Збаразький р-н	33	25	9	4	5	14
7	Зборівський р-н	23	14	6	8	2	3
8	Козівський р-н	31	22	16	8	0	6
9	Кременецький р-н	39	32	14	4	3	18
10	Лановецький р-н	56	35	20	16	3	17
11	Монастирський р-н	14	12	1	1	0	10
12	Підволочиський р-н	25	18	6	6	3	4
13	Теребовлянський р-н	123	92	42	20	6	39
14	Тернопільський р-н	127	93	22	26	35	31
15	Чортківський р-н	76	55	22	10	4	32
16	Шумський р-н	70	42	29	19	0	18
17	м. Тернопіль	1046	701	519	266	32	195
18	Підгаєцький р-н	33	19	12	6	8	7
19	м. Чортків	54	47	19	8	3	15
20	м. Кременець	30	18	10	6	2	10
Всього по області:		2132	1455	871	497	127	522

Джерело: узагальнено авторами за [9]

ній інформаційній базі даних про внутрішньо переміщених осіб формування заяви про призначення грошової допомоги на наступний шестимісячний строк у разі відсутності змін, що впливають на її призначення, або заяви про припинення виплати грошової допомоги блокується та інформація про це надсилається уповноваженому представнику сім'ї через Портал Дія. Заява про призначення грошової допомоги на наступний шестимісячний строк у разі відсутності змін, що впливають на її призначення, або заява про припинення виплати грошової допомоги в електронній формі формується засобами Порталу Дія.

Під час формування заяви про призначення грошової допомоги на наступний шестимісячний строк у разі відсутності змін, що впливають на її призначення, використовуються відомості з документів, поданих з останньою заявою про призначення грошової допомоги, які передаються з інформаційних систем Мінсоцполітики на запит Порталу Дія [11].

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні 9 грудня 2021 року ухвалив постанову «Про внесення змін до Порядку надання та визначення розміру грошової допомоги постраждалим від надзвичайних ситуацій та розміру грошової компенсації постраждалим, житлові будинки (квартири) яких зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації». Згідно з якою відбулося: запровадження механізму обстеження уповноваженими представниками Командувача об'єднаних сил житла, розташованого на території населених пунктів, де встановлені обмеження в перебуванні та переміщенні осіб; долучення до роботи комісії з обстеження до п'яти представників громадських об'єднань та неприбуткових організацій; запровадження нової форми заяви про проведення обстеження та виплату компенсації, а також нової форми акта обстеження житла; зобов'язання органів державної влади проводити інформування населення стосовно

порядку надання грошової компенсації в усі можливі способи [15].

Механізм надання державної житлової допомоги ВПО потребує покращення фінансового та матеріально-технічного забезпечення прав і свобод. Згідно до Постанови КМУ № 505 від 1 жовтня 2014 р. «Про надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України, районів проведення антитерористичної операції та населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення, для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» [13]. Відповідно до Постанови виплата грошової допомоги складає:

для осіб, які отримують пенсію, та інших осіб, які досягли пенсійного віку (крім осіб з інвалідністю), дітей, осіб, які досягли 18-річного віку та продовжують навчання за денною формою в закладах освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної) або вищої освіти, до закінчення таких закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, – 1000 гривень на одну особу (члена сім'ї);

для осіб з інвалідністю I групи та дітей з інвалідністю – 130 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

для осіб з інвалідністю II групи – 115 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

для осіб з інвалідністю III групи – прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність;

для працездатних осіб – 442 гривні на одну особу (члена сім'ї).

Загальний розмір допомоги на сім'ю розраховується як сума розмірів допомоги на кожного члена сім'ї та не може перевищувати 3000 гривень, для сім'ї, до складу якої входить одна особа з інвалідністю або дитина з інвалідністю, – 3400 гривень, для багатодітної сім'ї – 5000 гривень. Загальний розмір допомоги на сім'ю, до складу яких входять двоє і більше осіб з інвалідністю (дітей з інвалідністю), максимальним розміром не обмежується.

На нашу думку недоліками цього механізму є те, що не прийнята до уваги середня вартість оренди 1-кімнатної квартири, без урахування комунальних платежів. Медіана ціни оренди квартири у Києві складає: 3-кімнатні – 41 400 грн., 2-кімнатні – 21 900 грн., 1-кімнатні – 13 000 грн [10]. Середня зарплата в Україні у жовтні 2021 року склала 14045 грн. В Україні пропозиція орендного житла є низькою, як наслідок – високими є ціни на орендне

житло, які не відповідають купівельній спроможності ВПО. Міністерство розвитку громад наказом від 10.09.2021 № 230 затвердило показники, вартість 1 кв. м. загальної площі квартир будинку (з урахуванням ПДВ, грн.), опосередкованої вартості спорудження житла за регіонами України, що складає загальний 14 530 грн., в Київській – 14 511 грн., Донецькій – 15 261 грн., Тернопільській – 13 620 грн.

Показники опосередкованої вартості спорудження житла розраховуються виходячи зі структури безпосередніх витрат з будівництва об'єкта-представника, скоригованої відповідно до змін рівня цін на трудові та матеріально-технічні ресурси.

На нашу думку, має бути обраний як стратегічний, шлях забезпечення ВПО житловими приміщеннями. Надавши категоріям ВПО, які потребують житлової допомоги, право на безоплатне (за умови оплати комунальних послуг) тимчасове проживання в наданих приміщеннях на період дії статусу ВПО, до моменту придбання житла. Враховуючи викладене, моніторинг показав, що ситуація із відновленням пенсійних виплат виглядає краще, ніж ситуація з поліпшення механізму надання державної житлової допомоги.

Підсумовуючи вищевказане, маємо перелік правових норм соціального забезпечення ВПО в Україні (табл. 3).

Висновки. В результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що метод права у галузі соціального забезпечення має особливості. Основна схема поведінки учасників соціально-забезпечувальних відносин полягає в наступному: фізична особа як суб'єкт наділена правоздатністю та правом отримання забезпечення, а орган захисту зобов'язаний надати забезпечення на умовах, встановлених на законодавчому рівні. Права та обов'язки суб'єктів правовідносин встановлені на законодавчому рівні, не зазнають зміни за угодою сторін.

Більшість ВПО за обласним розподілом проживає в Донецькій області, меншість ВПО за обласним розподілом проживає в Тернопільській області. Частково це можна пояснити тим, що для відновлення пенсійних виплат вибір області для тимчасового перебування ґрунтувався на наявності у цьому регіоні родичів або друзів, але остаточний висновок потребує подальшого розвитку дослідження питання вибору регіону переміщення.

Авторами складені: карта внутрішнього переміщення на території України за обласним розподілом, карта внутрішнього переміщення

Таблиця 3

Правові норми соціального забезпечення ВПО в Україні

№ з/п	Пенсійне забезпечення	Спрощення процедури отримання публічних послуг	Поліпшення механізму виплати компенсацій громадянам
1.	Постановою Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2021 року № 1165 затверджено Порядок виплати пенсій, не виплачених за період до місяця відновлення їх виплати, внутрішньо переміщеним особам, у тому числі тим, які зареєстрували місце проживання та постійно проживають на контрольованій Україною території	Постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2021 р. № 1134 Про внесення змін до Порядку надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг	Постановою Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2020 р. № 767 Питання виплати грошової компенсації постраждалим, житлові будинки (квартири) яких зруйновано внаслідок надзвичайної ситуації воєнного характеру, спричиненої збройною агресією Російської Федерації
2.	Постановою від 22 вересня 2016 року № 646 Кабінет Міністрів України затвердив Порядок створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної інформаційної бази даних про внутрішньо переміщених осіб	Постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 р. № 86 затверджено нове положення про дитячі садки. Діти переселенців або зі статусом потерпілого в результаті військових дій і збройних конфліктів гарантовано будуть зараховуватися в дитячі садки в першу чергу	Закон України № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»
3.	Кабінет Міністрів України затвердив постанову від 14 березня 2016 року № 167 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», якою внесені зміни до трьох інших урядових актів щодо порядку взяття на облік внутрішньо переміщених осіб та порядку отримання ними соціальних виплат (акт набрав чинності 18 березня 2016 року)	Верховна Рада звільнила внутрішньо переміщених осіб від сплати туристичного збору. Законопроектом вносяться зміни до статті 268 Податкового кодексу України	Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року № 1094 затверджено Комплексну державну програму щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України

Джерело: складено авторами

на території України за територіальним походженням; узагальнені показники, відповідно до категорій суб'єктів внутрішнього переміщення, статистичної складової ВПО за розподілом на території Донецької області, статистичної складової ВПО за розподілом на території Тернопільської області. Наведено та проаналізовано нормативно-правові норми соціального забезпечення ВПО в Україні. На нашу думку, причинно-наслідкова діаграма для здійснення подальшого аналізу джерел виникнення основних проблем ВПО з посиланням на вплив

проблеми є можливості виявити ключові взаємозв'язки між різними факторами та більш достеменно зрозуміти досліджуваний процес, а також сприяти визначенню головних чинників, які спричиняють найзначніший внесок до проблеми, що розглядається, та попереджає або усуває їх дії.

Виявлена гіпотеза допомоги ВПО, яка містить потребу витрат фінансового та матеріально-технічного забезпечення прав і свобод, задля покращення механізму надання державної житлової допомоги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Махортов Ю.О., Телічко Н.А. Управління системою соціального захисту в Україні в умовах впливу сучасних міжнародних економічних відносин «*Інтелект ХХІ*»: наук. журн. / Нац. ун-т харч. технол., ін-т проблем конкуренції. Київ, 2017. № 3. С. 23–29.
2. Орловський О.Я. Застосування норм права соціального захисту: теоретико-правовий аспект. *Науковий журнал «Право і суспільство»*. 2020 р. № 2. Ч. 2. С. 57–64. DOI: 10.32842/2078-3736/2020.2-2.10 (дата звернення: 03.11.2021).
3. Сімкіна О. В. Змістовний аспект поняття «соціальний захист» та основні засади його втілення на європейському просторі. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2012. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_7_4 (дата звернення: 15.11.2021).
4. Яковлєва Г. Право соціального забезпечення як самостійна галузь права в національній правовій системі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 102–106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgipr_2017_3_23 (дата звернення: 03.11.2021).
5. Спеціальна моніторингова місія в Україні: *тематичний звіт*. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/c/6/246201.pdf> (дата звернення: 18.11.2021).
6. Енциклопедія історії України : Т. 3. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2005. 672 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Zakhidna_Ukr_termin (дата звернення: 19.11.2021).
7. Енциклопедія історії України : Т. 6 / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2009. 790 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Livoberezhna_Ukraina (дата звернення: 19.11.2021).
8. Єдина інформаційна база даних / Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/20309.html> (дата звернення: 01.11.2021).
9. Інформація про кількість зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб / Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. URL: <https://www.minre.gov.ua/page/kilkist-zareyestrovanyuh-vpro-stanom-na-13-kvitnya-2020-g> (дата звернення: 04.12.2021).
10. Медіана ціни оренди квартири. URL: <https://birdrent.com/dashbird> (дата звернення: 12.12.2021).
11. Про внесення змін до порядку надання щомісячної адресної допомоги : Постанова від 3 листопада 2021 р. № 1134 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 06.12.2021).
12. Про затвердження порядку виплати пенсій : Постанова від 10 листопада 2021 р. № 1165 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.11.2021).
13. Про надання щомісячної адресної допомоги : Постанова від 1 жовтня 2014 р. № 505 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.11.2021).
14. Статистичні методи в управлінні якістю виробничих процесів / Леся Демчук, Роман Байцар; за ред. Б.І. Стадник. Національний університет «Львівська політехніка». Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2014. Випуск 75. С. 131–137.
15. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-vdoskonaliv-mehanizm-nadannya-kompensacij-za-zhitlo-zrujnovane-vnaslidok-agresiyi-rf> (дата звернення: 11.12.2021).
16. Исикава. Японские методы управления качеством. Москва : Экономика, 1988. 215 с.

REFERENCES:

1. Makhortov Yu.O., Telichko N.A. (2017) Upravlinnia sistemoiu sotsialnoho zakhystu v Ukraini v umovakh vplyvu suchasnykh mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosyn [Management of the social protection system in Ukraine in the conditions of influence of modern international economic relations]. «*Intelekt XXI*»: *naukovy zhurnal* [«Intelligence XXI»: a scientific journal], no. 3. pp. 23–29.
2. Orlovskiy O.Ya. (2020) Zastosuvannia norm prava sotsialnoho zakhystu: teoretyko-pravovy aspekt [Application of social protection law: theoretical and legal aspect]. *Naukovy zhurnal «Pravo i suspilstvo»* [Scientific Journal «Law and Society»], no. 2(2), pp. 57–64. DOI: 10.32842/2078-3736/2020.2-2.10 (accessed 03 November 2021).
3. Simkina O. V. (2012) Zmistovnyi aspekt poniattia «sotsialnyi zakhyst» ta osnovni zasady yoho vtilennia na yevropeiskomu prostori [The substantive aspect of the concept of «social protection» and the basic principles of its implementation in Europe]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok* [Public administration: improvement and development], no. 7. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_7_4 (accessed 15 November 2021).
4. Yakovlieva H. (2017) Pravo sotsialnoho zabezpechennia yak samostiina haluz prava v natsionalnii pravovii systemi Ukrainy [Social security law as an independent branch of law in the national legal system of Ukraine].

Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo [Entrepreneurship, economy and law], no. 3, pp. 102–106. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_3_23 (accessed 03 November 2021).

5. Spetsialna monitorynhova misiia v Ukraini [Special monitoring mission in Ukraine]: *tematychnyi zvit*. Available at: <https://www.osce.org/files/f/documents/c/6/246201.pdf> (accessed 18 November 2021).

6. Smolii V. A. (2005) *Entsyklopediia istorii Ukrainy* [Encyclopedia of the History of Ukraine]. Kyiv: Naukova dumka [Scientific thought], p. 672. Available at: http://www.history.org.ua/?termin=Zakhidna_Ukr_termin (accessed 19 November 2021).

7. Smolii V. A. (2009) *Entsyklopediia istorii Ukrainy* [Encyclopedia of the History of Ukraine]. Kyiv: Naukova dumka [Scientific thought], p. 790. Available at: http://www.history.org.ua/?termin=Livoberezhna_Ukraina (accessed 19 November 2021).

8. Yedyna informatsiina baza danykh [The only information database] / Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy [Ministry of Social Policy of Ukraine]. Available at: <https://www.msp.gov.ua/news/20309.html> (accessed 01 November 2021).

9. Informatsiia pro kilkist zareiestrovanykh vnutrishno peremishchenykh osib [Information on the number of registered internally displaced persons] / Ministerstvo z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii Ukrainy [Ministry of Reintegration of the Temporarily Occupied Territories of Ukraine]. Available at: <https://www.minre.gov.ua/page/kilkist-zareyestrovanyh-vpo-stanom-na-13-kvitnya-2020-r> (accessed 04 December 2021).

10. Mediana tsiny orendy kvartyry [Median of the apartment rental price]. Available at: <https://birdrent.com/dashbird> (accessed 12 December 2021).

11. Pro vnesennia zmin do poriadku nadannia shchomisiachnoi adresnoi dopomohy: Postanova vid 3 lystopada 2021 r. № 1134 [On amendments to the procedure for providing monthly targeted assistance: Resolution of 3 November 2021 № 1134] / Verkhovna Rada Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2021-%D0%BF#Text> (accessed 06 December 2021).

12. Pro zatverdzhennia poriadku vyplaty pensii: Postanova vid 10 lystopada 2021 r. [On approval of the procedure for payment of pensions: Resolution of 10 November 2021 № 1165] / Verkhovna Rada Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2021-%D0%BF#Text> (accessed 20 November 2021).

13. Pro nadannia shchomisiachnoi adresnoi dopomohy: Postanova vid 1 zhovtnia 2014 r. № 505 [On the provision of monthly targeted assistance: Resolution from 1 October 2014 № 505] / Verkhovna Rada Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-%D0%BF#Text> (accessed 11 November 2021).

14. Lesia Demchuk, Roman Baitsar (2014) *Statystychni metody v upravlinni yakistiu vyrobnychkykh protsesiv* [Statistical methods in quality management of production processes]. Lviv: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha" [Lviv Polytechnic National University Publishing House], vol. 75, pp. 131–137.

15. Uriadovyi portal [Government portal]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-vdoskonaliv-mehanizm-nadannya-kompensacij-za-zhitlo-zrujnovane-vnaslidok-agresiyi-uf> (accessed 11 December 2021).

16. Ysykava (1988) *Yaponskie metody upravleniya kachestvom* [Japanese quality management methods]. Moscow: Ekonomika.